

ZASTUPNIK U EUROPSKOM PARLAMENTU DAVOR ŠKRLEC

Zeleni LIST

BROJ 45/ PROSINAC 2018.

U ovom broju:

EU zabranjuje upotrebu jednokratne plastike

Najkasnije do kraja 2019. potrebno preispitati kancerogenost glifosata

Veća transparentnost prilikom autorizacije pesticida i aditiva

Agencija za suradnju energetske regulatora dobiva novi zakonodavni okvir

Uspostavljanje svemirskog programa Unije i Agencije EU-a za svemirski program

Zahtjevi Zelenih/ESS-a za konferenciju o klimatskim promjenama (COP24)

Vijesti iz Europskog parlamenta

SADRŽAJ:

3 Uvodna riječ

4 Parlament kao pokretačka snaga jačih napora za smanjenje CO2 emisija iz automobila

5 EU zabranjuje upotrebu jednokratne plastike

6 Plastični otpad i reciklaža u EU-u: Činjenice i brojke

8 "Circular Plastics Alliance" za poticanje tržišta reciklirane plastike u Europi

10 Odluka PEST-a: Najkasnije do kraja 2019. potrebno preispitati kancerogenost glifosata

11 Parlament poziva na veću transparentnost prilikom autorizacije pesticida i aditiva

12 Agencija za suradnju energetske regulatora dobiva novi zakonodavni okvir

14 Uspostavljanje svemirskog programa Unije i Agencije EU-a za svemirski program

15 Nova pravila o porezu na prihode digitalnih tvrtki

16 Europa na strani medicinskog kanabisa

18 Zahtjevi Zelenih/ESS-a za konferenciju o klimatskim promjenama (COP24)

20 Otpad u moru: Koja je uloga za produženu odgovornost proizvođača (EPR)?

22 Vijesti iz Europskog parlamenta

Izdavač

Ured zastupnika u Europskom parlamentu
Davora Škrleca
Ulica Klementa Crnčića 18, 10000 Zagreb
tel.: +385 1 233 85 67
ISSN 1849-6059

Impressum

Glavni urednik: Davor Škrlec
Izvršna urednica: Tanja Poša

Uredništvo: Matea Klarić, Mislav Mihaljević,
Riki Pahlić, Uroš-Valentino Saraja, Nataša Vistrička

Fotografija na naslovnici: "© Europska unija 2018 -
Europski parlament"

KONTAKTI UREDA

Ured u Bruxellesu:

Parlement européen
Bât. Altiero Spinelli
04E258
60, rue Wiertz / Wiertzstraat 60
B-1047 Bruxelles/Brussel
Tel.: +32(0)2 28 45828
Fax.: +32(0)2 28 49828
e-mail: davor.skrlec@europarl.europa.eu

Ured u Strasbourgu:

Parlement européen
Bât. Louise Weiss
T05115
1, avenue du Président Robert Schuman
CS 91024
F-67070 Strasbourg Cedex
Tel.: +33(0)3 88 1 75828
Fax.: +33(0)3 88 1 79828

Ured u Zagrebu:

Adresa: Ulica Klementa Crnčića 18, 10000 Zagreb
Tel.: +385 (0)1 233 8567
Fax.: +385 (0)1 230 6112
E-mail: office-MEP@davor-skrlec.eu

Ured u Splitu:

E-mail: office-SPLIT@davor-skrlec.eu

Ured u Osijeku:

E-mail: office-OSIJEK@davor-skrlec.eu

www.davor-skrlec.eu

UVODNA RIJEČ

Drage čitateljice i čitatelji,

posljednji ovogodišnji broj Zelenog lista zaključujemo odlukom Komisije, Parlamenta i Vijeća koji su se složili oko zabrane jednokratne plastike poput slamki, pribora za jelo te štapića za uši, kao i oko potpune zabrane plastičnih šalica i spremnika za hranu izrađenih od ekspaniranog polistirena. Ovaj sporazum o zabrani određenih predmeta za jednokratnu upotrebu je rani božićni poklon za cijeli naš planet, štoviše, našu budućnost na njemu. Svakom plastičnom bocom koja se odbaci na plaži te svakom pticom koja se uguši od našeg plastičnog otpada povećava se važnost potrebe djelovanja po pitanju plastičnog onečišćenja. Pred samo nekoliko godina Komisija nije htjela konstruktivno raspravljati o mogućnostima zabrane plastike, tim više je ovaj dogovor velika pobjeda, ne samo za Klub zastupnika Zelenih/ESS-a, nego prije svega, za zaštitu okoliša. Činjenica da se svi zajedno možemo okupiti i reći da ne želimo prepustiti Zemlju sljedećim generacijama kao odlagalište otpada je dokaz da EU mora djelovati po

pitanju problema koji ljude zabrinjavaju. Plastika je zagađivač krenuvši od toga kako se proizvodi, preko toga kako se zbrinjava, pa sve do otrovnih kemikalija koje se oslobađaju s godinama u okoliš. Vrijeme je da odbacimo aktualni mentalitet na koji smo navikli, a ovaj dogovor utire put od plastičnog doba u kojem se danas nalazimo do doba bolje dizajniranih proizvoda, više inovacija, te u konačnici doba čistijeg planeta.

Želim Vam radosne i ugodne blagdane, a u 2019. godini ispunjenje osobnih želja i ostvarenje poslovnih planova.

Vaš zastupnik u Europskom parlamentu,

Davor Škrlec

Parlament kao pokretačka snaga jačih napora za smanjenje CO2 emisija iz automobila

U utorak 18. prosinca zaključeni su pregovori, odnosno trijalog između Parlamenta, Vijeća i Komisije o novom zakonodavstvu za smanjenje CO2 emisija iz novih automobila do 2030. godine.

Dok je prijedlog Komisije bio 30% smanjenja emisija, Parlament je branio svoj prijedlog za 40% smanjenja emisija; u konačnici je postignut kompromis za 37.5% smanjenja CO2 emisija. Postignut je također dogovor za 15% smanjenja emisija za automobile i kombije do 2025. godine, dok je cilj smanjenja emisija za kombije zaključen na 30% do 2030. godine.

Klub zastupnika Zelenih/ESS-a izražava žaljenje zbog manjka ambicije koji su pokazali nacionalni politički lideri glede poduzimanja mjera za rješavanje problema klimatskih promjena, no pozdravlja napore Parlamenta u istome.

Zastupnik Davor Škrlec komentira: "Nakon dugotrajnih i teških rasprava s državama članicama i Komisijom, Klub zastupnika Zelenih/ESS-a je uspio u postizanju daleko većih ciljeva smanjenja emisija za automobile od onih koji su prvobitno bili predviđeni. Unatoč nedavnom IPCC-ovom izvješću i nedostatku ambicije demonstriranom u Katowicama, dogovorene razine jednostavno nisu dovoljne za sprječavanje klimatskih katastrofa te se još uvijek nalazimo u utrci s velikim klimatskim rizicima.

Napori koje su iskazali EU vlade jednak je prijelazu iz pete u četvrtu brzinu držeći nogu jednako snagom na gasu – automobil će se malo usporiti, no to ga

neće zaustaviti od sudara koji mu prijete. Ipak, unatoč nevoljkosti i oklijevanju spomenutih, Parlament je dokazao da je jedina institucija koja je zaista usmjerena prema ostvarenju Pariških ciljeva."

Lobisti automobilske industrije nisu zadovoljni rezultatom. Tako je njemački VDA putem maila poručio da novi propisi "traže previše i ne podržavaju (industriju) dovoljno". Požalili su se kako je dogovoreni cilj previsok, dok su Komisijin inicijalni cilj od 30% poduprli. Udruga europskih proizvođača automobila (ACEA) je također iskazala zabrinutost navodeći kako su ciljevi za 2030. godinu nerealistični.

Dobre vijesti za planet uoči Božića: EU zabranjuje upotrebu jednokratne plastike

EU je u srijedu, 19. prosinca, pristala zabraniti čitav niz plastičnih predmeta za jednokratnu upotrebu. Komisija, Parlament i Vijeće složili su se oko zabrane jednokratne plastike poput **slamki, pribora za jelo te štapića za uši**, kao i oko potpune zabrane **plastičnih šalica i spremnika za hranu** izrađenih od ekspaniranog polistirena.

Direktiva o plastici za jednokratnu upotrebu također uključuje proviziju za čišćenje i zbrinjavanje opušaka od cigareta od strane duhanske industrije (u skladu s načelom "onečišćivač plaća"), ciljeve prikupljanja boca za piće te zahtjev za redizajnom čepova na bocama za piće kojim bi se čepovi učvrstili za boce. Također dodaje i nacionalne ciljeve smanjenja potrošnje plastičnih šalica i spremnika za hranu, te u znak pobjede Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a: potpunu zabranu oxo-razgradive plastike, koja se često navodi kao biorazgradiva, no u stvarnosti se fragmentira u mikroplastiku.

Zastupnik Davor Škrlec komentira: "Ovaj sporazum o zabrani određenih predmeta za jednokratnu upotrebu je rani božićni poklon za cijeli naš planet, štoviše – našu budućnost na njemu. Svakom plastičnom bocom koja se odbaci na plaži te svakom pticom koja se uguši od našeg plastičnog otpada povećava se važnost potrebe djelovanja po pitanju plastičnog onečišćenja. Pred samo nekoliko godina Komisija nije htjela konstruktivno raspravljati o mogućnostima zabrane plastike, tim više je ovaj dogovor velika pobjeda, ne samo za Klub zastupnika Zelenih/ESS-a, nego prije svega, za zaštitu okoliša. Činjenica da se svi zajedno možemo okupiti i

reći da ne želimo prepustiti Zemlju sljedećim generacijama kao odlagalište otpada je dokaz da EU mora djelovati po pitanju problema koji ljude zabrinjavaju. Plastika je onečišćenje – krenuvši od toga kako se proizvodi, preko toga kako se zbrinjava, pa sve do otrovnih kemikalija koje se oslobađaju s godinama u okoliš. Vrijeme je da odbacimo aktualni mentalitet na koji smo navikli, a ovaj dogovor utire put od plastičnog doba u kojem se danas nalazimo do doba bolje dizajniranih proizvoda, više inovacija, te u konačnici doba čistijeg planeta."

Direktiva će stupiti na snagu u proljeće 2021. godine.

Plastični otpad i reciklaža u EU-u: Činjenice i brojke

Manje od trećine plastičnog otpada reciklira se u Europi.

Proizvodnja plastike u svijetu eksponencijalno je narasla zadnjih desetljeća, od 1,5 milijuna tona 1950., na 322 milijuna tona 2015., a sukladno s tim narasla je i količina plastičnog otpada. Europska unija već je poduzela mjere za smanjenje plastičnog otpada, ali što se događa s otpadom koji se proizvodi bez obzira na mjere i kako povećati recikliranje?

Upravljanje otpadom u Europi

Spaljivanje je najkorišteniji način za obradu plastičnog otpada u Europi, nakon čega slijedi odlaganje pod zemljom. Samo 30 posto proizvedene plastike se prikuplja za recikliranje, a stopa reciklaže razlikuje se značajno od jedne do druge države članice, kao što prikazuje infografika.

Polovica plastike koja se prikuplja za recikliranje obrađuje se u stranim zemljama izvan Europske unije. Razlozi za izvoz uključuju nedostatak kapaciteta, tehnologije ili novca za lokalnu obradu. Ranije se značajna količina plastičnog otpada slala u Kinu, ali nakon što je na snagu nedavno stupila kineska zabrana uvoza plastike, sve je hitnije pronaći drugačije rješenje.

Niska stopa recikliranja plastike u EU-u znači velike gubitke za gospodarstvo i okoliš. Pre-

ma procjenama, 95 posto vrijednosti plastičnog materijala izgubi se zbog kratkoročnog jednokratnog korištenja.

Svake godine proizvodnja i spaljivanje plastike globalno emitira otprilike 400 milijuna tona CO₂, što bi se moglo smanjiti boljim postupcima recikliranja.

Kako povećati reciklažu

Zastupnici su podržali Strategiju za plastiku u rujnu 2018. u kojoj se traži da sav plastični otpad bude moguće reciklirati do kraja 2030. To znači da je potreban bolji dizajn proizvoda, ali i postavljanje mjera za poticanje tržišta za recikliranu plastiku.

Mjere uključuju:

- Kontrolu standarda za sekundarnu plastiku

- Poticanje certificiranja kako bi se stvorilo povjerenje između industrije i potrošača
- Uvođenje obveznih pravila za minimum udjela recikliranog materijala u proizvodima
- Poticanje država članica da razmisle o smanjenju PDV-a na reciklirane proizvode

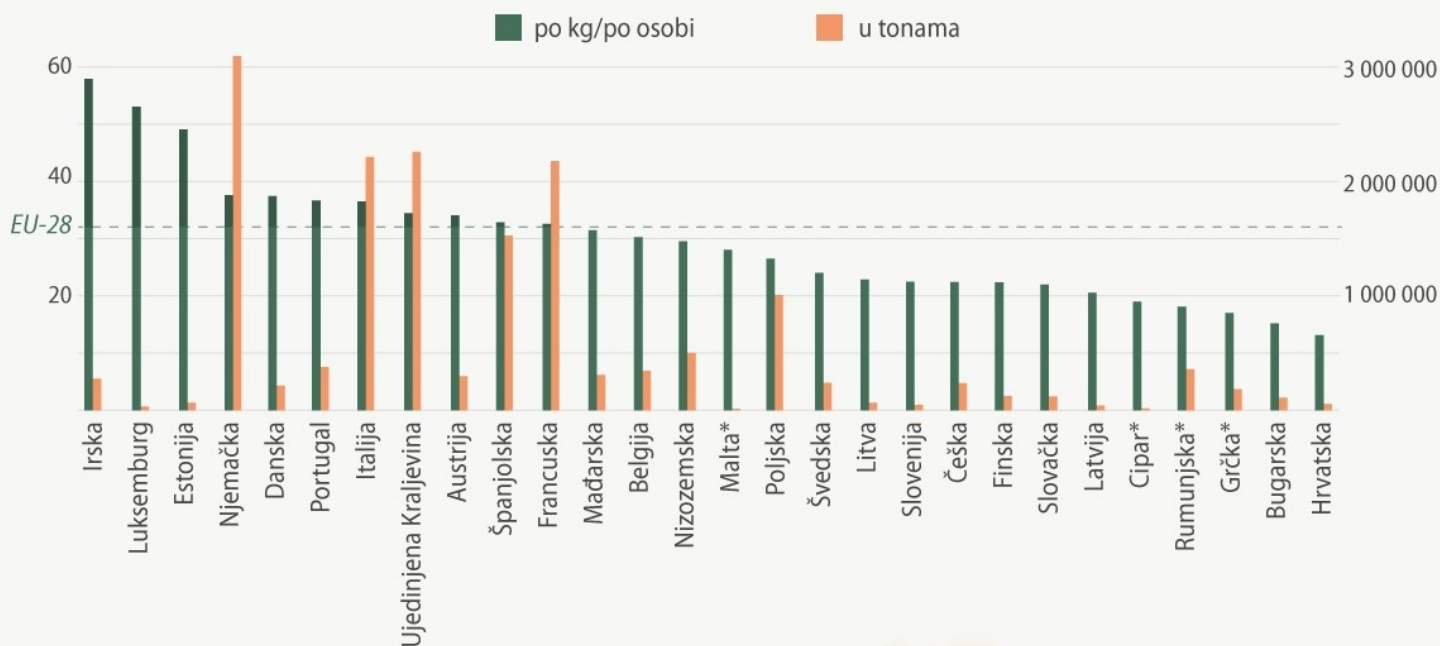
Istovremeno Parlament je potaknuo mjere za smanjenje plastičnog otpada:

- Zabranu na određenu plastiku za jednokratnu uporabu
- Smanjenje korištenja plastičnih vrećica

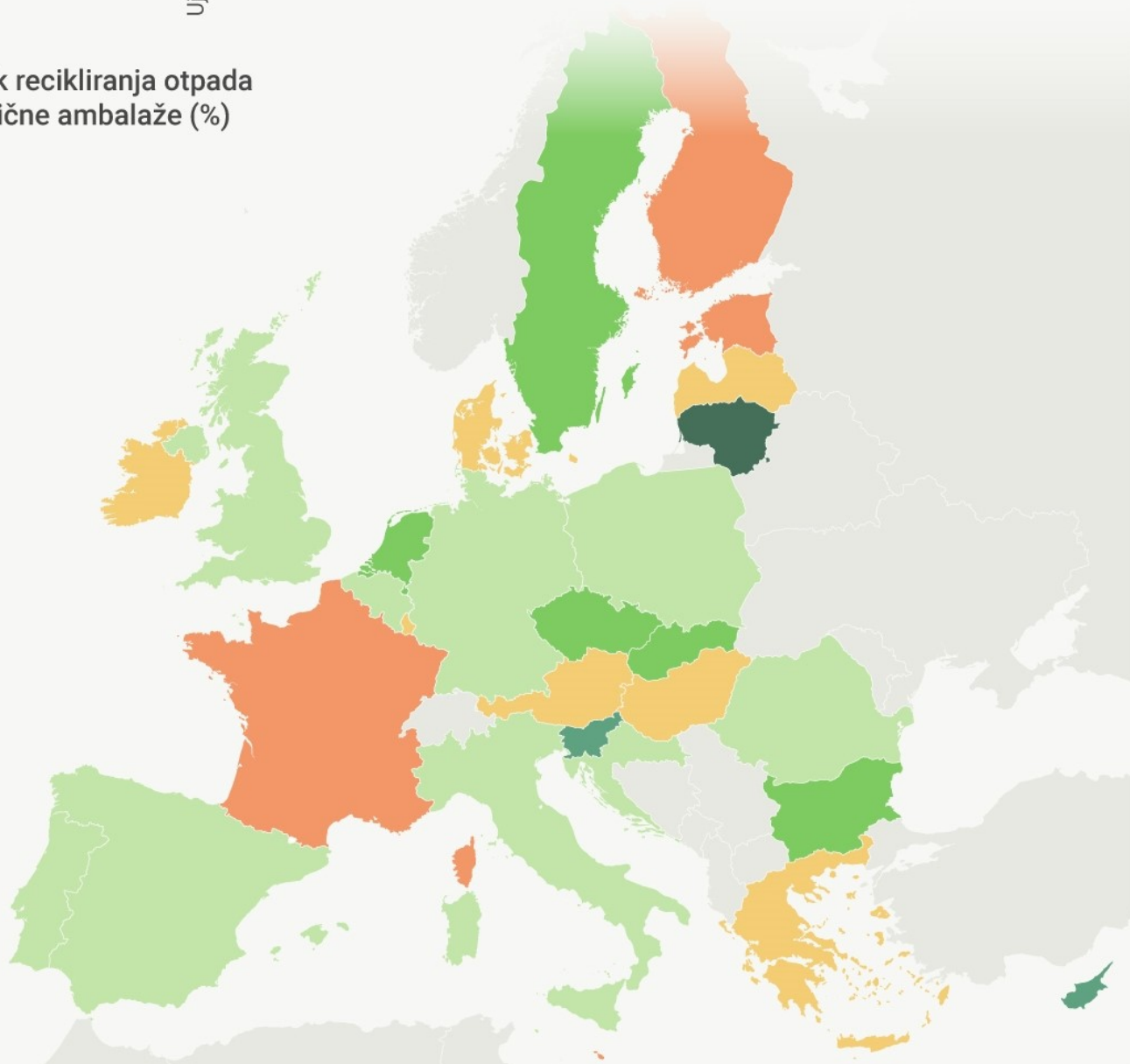
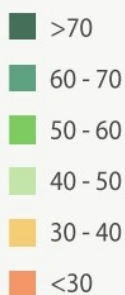
Također je pozvao Komisiju da osmisli daljnje djelovanje u pogledu zabrane mikroplastike.

KOLIČINA I POSTOTAK REKLIRANJA OTPADA OD PLASTIČNE AMBALAŽE (2016.)*

Količina otpada od plastične ambalaže

Postotak recikliranja otpada od plastične ambalaže (%)

*Podaci iz 2015.

Izvor: Eurostat

“Circular Plastics Alliance” za poticanje tržišta reciklirane plastike u Europi

Europska komisija je u utorak, 11. prosinca, pokrenula savez ključnih dionika industrije koji pokrivaju cijeli lanac vrijednosti plastičnih masa, kao dio trajnih nastojanja da se smanji onečišćenje plastikom, poveća udio reciklirane plastike i potaknu inovacije na tržištu.

U pozadini napora Komisije da pomogne ubrzati tranziciju Europe prema kružnoj ekonomiji, savez pod nazivom “Circular Plastics Alliance” nastojati će poboljšati ekonomiju i kvalitetu recikliranja plastike u Europi. Savez će posebno ojačati usklađenost ponude i potražnje za recikliranom plastikom što je identificirano kao glavna zapreka dobrom funkcioniranju tržišta reciklirane plastike EU-a. Ovom novom inicijativom Komisija želi pridonijeti cilju postizanja najmanje 10 milijuna tona reciklirane plastike u novim proizvodima na tržištu EU-a do 2025. godine, kako je navedeno u europskoj strategiji za plastiku.

Prvi potpredsjednik Europske komisije Frans Timmermans, nadležan za održivi razvoj, izjavio je: “Nužna je bliska suradnja unutar i između svih veza u lancu vrijednosti plastičnih masa ako želimo postići da gospodarenje plastikom bude u skladu s kružnom ekonomijom i osigurati da reciklirana plastika pronalazi put do novih proizvoda, umjesto da završi na odlagalištima ili spalionicama. Savez ima za cilj olakšati ovu suradnju, zasnovanu na obvezama koje je plastična industrija već napravila i poticanje još ambicioznijih akcija. Europa je već sada predvodnik u tome i Europa će biti prva koja će iskoristiti prednosti. To je najbolji način za pokazati svijetu da je gospodarenje plasti-

kom u skladu s kružnom ekonomijom dobro za oboje, poslovanje gospodarskih subjekata i okoliš.”

Povodom pokretanja Saveza, potpredsjednik Europske komisije Jyrki Katainen, nadležan za poslove, rast, investicije i konkurentnost, izjavio je: “Europska industrija je očigledno već sada predana većoj održivosti plastike s obzirom na obećanja koja su podnijeli Komisiji. Gospodarski subjekti razumiju da je ovo prilika za inovacije i da postanu globalni predvodnici u novoj tehnologiji i materijalima u skladu s logikom koncepta kružne ekonomije. Platforma koju danas postavljamo poticati će suradnju i dijalog između tržišnih

operatora, kako na strani ponude tako i na strani potražnje, kako bismo zajedno mogli izgraditi tržište koje je funkcionalno za recikliranu plastiku.”

Savez će biti platforma na visokoj razini koja okuplja ključne dionike u industriji i koja pokriva cijeli lanac vrijednosti plastičnih masa – od sakupljača otpada do primarnih proizvođača i poslovnih subjekata koji se bave reciklažom do pretvarača, vlasnika robnih marki i trgovaca – uključujući pakiranje, građevinski i automobilski sektor.

Savez će provoditi tri glavna operativna cilja:

– Poticanje kratkoročnih, dobrovoljnih i koordiniranih aktivnosti i ulaganja ključnih dionika iz industrije. Njihove akcije i investicije mogu obuhvatiti odvojeno prikupljanje plastičnog otpada; usklađeno izvješćivanje o stopama prikupljanja i recikliranja; ulaganja u postrojenja za sortiranje i recikliranje i dobrovoljnih standarda na ‘dizajnu za lakše recikliranje’ plastičnih proizvoda. Poboljšanje ekonomije i kvalitete plastike reciklirane u Europi doprinjet će postizanju cilja od 10 milijuna tona do 2025. godine. Također, vlasti u državama članicama bi trebale imati aktivnu ulogu u tome.

– Izvještavanje o preprekama koje mogu sputati dionike u njihovim naporima da u potpunosti ostvare svoja obećanja i postignu ciljeve postavljene za 2025. godinu. Neke od prepreka koje su već identificirane uključuju nedostatnu infrastrukturu, nedostatan pristup financijskim sredstvima i nedostatke u standar-

dizaciji.

– Praćenje postignutog napretka prema više reciklirane plastike u Europi. Praćenje bi trebalo pomoći u identificiranju praznina u opskrbi i potražnji za različitim recikliranim plastičnim materijalima. Paralelno će se poticati nove dobrovoljne obveze.

Europska komisija će pozvati ključne dionike industrije da se pridruže Savezu, posebice iz sektora koji imaju najveću potražnju za plastikom u Europi, kao što su pakiranje, građevinarstvo i automobilska industrija. Također će se pristupiti i drugim sektorima od kojih će se tražiti njihov doprinos kao dijela lanca vrijednosti plastičnih masa. Prvi sastanak Saveza organizirat će se u sklopu Dana industrije EU-a, 5. veljače 2019. godine. Niz operativnih sastanaka o ključnim temama koje je Savez odredio na svom prvom sastanku trajat će od ožujka do svibnja 2019. godine.

U prosincu 2015. godine Junkerova Komisija usvojila je ambiciozan novi paket o kružnom gospodarstvu kako bi pomogla europskim tvrtkama i potrošačima da naprave prijelaz na jaču i kružnu ekonomiju u kojoj se resursi koriste na održiviji način. Paket pridonosi širokim političkim prioritetima tako što rješava problem klimatskih promjena i zaštite okoliša, istovremeno potičući stvaranje novih radnih mjesta, gospodarski rast, ulaganja i socijalnu pravičnost. Priredio ga je glavni projektni tim, pod zajedničkim vodstvom prvog potpredsjednika Franca Timmermansa i potpredsjednika Jyrkija Katainena s bliskim

sudjelovanjem povjerenika Karmenu Velle i Elzbiete Bieńkowske. Puno drugih povjerenika je također bilo uključeno u pripremu novog paketa o kružnom gospodarstvu, te su pomogli u identificiranju najučinkovitijih alata koji pokrivaju širok raspon političkih područja.

Europska komisija je u siječnju 2018. godine usvojila je prvu europsku strategiju za plastiku kao dio tranzicije prema kružnoj ekonomiji. Ona će štititi okoliš od plastičnog onečišćenja istodobno potičući rast i inovacije, pretvarajući izazov u pozitivan program za budućnost Europe. Prema novim planovima, sva plastična pakiranja na tržištu EU-a bit će reciklirana do 2030. godine, potrošnja plastike za jednokratnu upotrebu bit će smanjena i namjerna uporaba mikroplastike bit će ograničena.

U okviru ove strategije o plastici, Komisija je pokrenula kampanju u kojoj poziva zainteresirane strane da prijave svoja obećanja na dobrovoljnoj bazi kako bi potaknuli povećanje količine reciklirane plastike i trenutno se procjenjuju primljena obećanja od strane industrije. Preliminarna analiza ukazuje da bi do 2025. godine moglo biti isporučeno najmanje 10 milijuna tona reciklirane plastike ako se obećanja u potpunosti ispune. Međutim, na strani potražnje očekuje se samo 5 milijuna tona, što pokazuje da će biti potrebne dodatne aktivnosti kako bi se postigao cilj dobrog funkcioniranja tržišta EU-a za recikliranu plastiku.

Izvor: Europska komisija

Odluka PEST-a: Najkasnije do kraja 2019. potrebno preispitati kancerogenost glifosata

ostupak odobravanja pesticida kao što je glifosat mora se temeljito reformirati, zaključak je Posebnog odbora za postupak Unije za odobravanje pesticida Europskog parlamenta (PEST), koji je u četvrtak, 6. prosinca, velikom većinom glasova usvojio preporuke usmjerene na rješavanje nedostataka u postupku autorizacije pesticida u Europskoj uniji.

Posebni odbor uspostavljen je u ožujku ove godine zbog sve veće zabrinutosti građana kako bi se istražio postupak koji je doveo do produljenja dozvole za glifosat u Europskoj uniji na još pet godina. Usvojeno izvješće poziva nacionalne vlade država članica EU-a i Europsku komisiju da pojačaju okolišne i zdravstvene procjene pesticida i aktivnih supstanci pesticida kako bi osigurale da nikakav sukob interesa ne utječe na postupak odobravanja i da učine transparentnima procjene rizika, dok je kontroverzni glifosat potrebno ispitati na rizike od nastanka raka. O konačnom nacrtu izvješća o postupku Unije za odobravanje pesticida zastupnici Europskog parlamenta glasovat će na plenarnoj sjednici u siječnju.

Zastupnik Davor Škrlec komentira: "Pohvalno je da imamo široku podršku za nezavisno ispitivanje opasnih tvari poput pesticida i zaustavljanje sukoba interesa prilikom postupka njihova odobrenja. Postupak odobravanja pesticida treba temeljito reformirati. Studije naručene od strane agroindustrije ne smiju završiti sakrivene u ladicama, a javno preispitivane studije moraju se više uzimati u obzir prilikom autorizacije. Nezavisno i transparentno

donošenje odluka pomoći će zaštititi biološku raznolikost i može vratiti povjerenje javnosti u institucije Europske unije. Nacionalne vlade država članica moraju konačno dati na uvid svoje podatke o korištenju pesticida. Za dostatnu procjenu rizika potrebno je mnogo više javnih ulaganja u nezavisna istraživanja. Procjene rizika opasnih tvari ne smiju se stavljati u ruke industrije pesticida koja ih proizvodi. Umjesto toga, rizici i kumulativni učinci ovih kemijskih koktela moraju biti nezavisno ispitivani. Posebni odbor za postupak Unije za odobravanje pesticida (PEST) priznaje kako postoji znanstvena kontroverza oko štetnosti glifosata koja se ne može sakriti. Stoga se sve studije o njegovim kancerogenim učincima moraju pregledati najkasnije do kraja 2019. godine."

Pojedini zahtjevi iz usvojenog izvješća:

- kompletno ispitivanje aktivnih supstanci,
- kompletno ispitivanje proizvođača na bazi pesticida, uključujući kumulativne učinke,
- jače mjere upravljanja rizicima,
- potpuna transparentnost studija koje su korištene za procjenu,
- jačanje neovisnosti, osiguravanje odsustva sukoba interesa,
- ispunjavanje rokova (ukidanje tehničkih produljenja zbog kašnjenja u procjeni),
- manje testiranja na životinjama,
- daljnje djelovanje protiv neonikotinoida

Parlament poziva na veću transparentnost prilikom autorizacije pesticida i aditiva

Demokraciji i znanosti zajedničko je da se nijedno ne može ispravno provesti u mraku: oboje zahtijevaju transparentnost. Prepiranje oko ponovne autorizacije glifosata u 2017. godini prouzročilo je neželjeni publicitet na proces procjene i postupak autorizacije pesticida u EU-u. Europska građanska inicijativa (ECI) **'Stop Glyphosate'**, potpisana od strane više od **1 400 000 Europljana**, istaknula je da istraživanja koja su se koristila za dokazivanje netoksičnosti herbicida nisu bila poznata. Vjerodostojne optužbe o lažnom pisanju od strane industrije i neprikladnim utjecajima pokazale su da **nedostatak transparentnosti** potkopava kvalitetu procjene, kao i povjerenje građana EU-a u naše institucije.

Zastupnici u Europskom parlamentu glasovali su za veću transparentnost prilikom autorizacije pesticida, GMO-a i aditiva u prehrambenom lancu. Preko 1,4 milijuna građana putem Europske građanske inicijative (STOP glifosatu) zahtijeva veću transparentnost prilikom autorizacije pesticida, stoga je Europska komisija u travnju ove godine predložila novu uredbu "Transparentnost i održivost procjene rizika EU-a u prehrambenom lancu". Uredba će imati utjecaja na EU zakon o hrani, ali i na drugo zakonodavstvo, kao primjerice, na autorizaciju genetskog inženjeringa, pesticida i drugih dodataka hrani.

Pravno mišljenje na zahtjev Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a je pokazalo kako Komisijin prijedlog uredbe ne ide dovoljno daleko po pitanju transparentnosti, već čak može i ugroziti trenutačna prava na pristup dokumentima. Međutim, Komisijin prijedlog javnog registra znanstvenih studija koje naručuje prehrambena industrija je dobar početak. Europski parlament traži da studije budu ob-

javljene na početku procesa autorizacije.

Zastupnik Zelenih/ESS-a i član Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane, Davor Škrlec, komentira:

"Europski parlament traži veću transparentnost prilikom autorizacije pesticida, GMO-a i aditiva. Europska komisija ne smije više skrivati studije procjene rizika za pesticide, genetski inženjering i aditive u hrani. Transparentnost ne smije ovisiti o dobroj volji prehrambene industrije. Ne možemo se osloniti na procjenu industrije o tome jesu li njihovi

vlastiti proizvodi štetni. Potreban je što veći broj istraživanja nezavisnih znanstvenika."

Klub zastupnika Zelenih/ESS-a je odveo pred Sud Europske unije Europsku agenciju za sigurnost hrane (EFSA) zbog studija o glifosatu koje je koristila u svojoj procjeni. Stručno mišljenje koje je naručio Klub zastupnika Zelenih/ESS-a iznosi zaključak kako prijedlog predstavljen od Komisije ne ispunjava cilj veće transparentnosti: znanstveni podatci o autorizaciji dodataka hrani se mogu i dalje protupravno zadržavati pod krinkom zaštite poslovne tajne.

Agencija za suradnju energetske regulatora dobiva novi zakonodavni okvir: Europski parlament postigao dogovor s Vijećem EU-a

Nakon devetosatnih pregovora Europski parlament i Predsjedništvo Vijeća EU-a uspjeli su u srijedu, 12. prosinca, dogovoriti privremeni sporazum o izmijenjenoj uredbi o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER). Sporazum još trebaju odobriti države članice.

Od svog osnutka 2011. godine, ACER je već odigrao važnu ulogu u olakšavanju suradnje između nacionalnih energetske regulatora. Izmjena zakonodavnog okvira postala je neophodna kako bi se regulatorni nadzor mogao prilagoditi novoj stvarnosti sve više međusobno povezanog europskog energetske tržišta. Uredba stoga redefinira ulogu i funkcioniranje agencije, uključujući zadaće direktora i odbora regula-

tora. Zastupnik Davor Škrlec kao izvjestitelj Zelenih/ESS-a i član Odbora za industriju, istraživanje i energiju Europskog parlamenta sudjelovao je u spomenutim pregovorima:

“Unatoč teškim pregovorima i nastojanjima Vijeća da smanji trenutne ovlasti ACER-a, zadovoljan sam što smo uspjeli ostvariti da Agencija dobije veće ovlasti koje će doprinijeti jačanju unutarnjeg tržišta elektri-

čnom energijom. ACER će kao europska energetske regulatorna agencija nakon usvajanja uredbe dobiti ovlasti kojima će se brže rješavati sporovi u slučaju izgradnje prekograničnih veza između država članica, uspješnije ostvarivati prekogranična trgovina električnom energijom i omogućiti kvalitetnija regionalna suradnja energetske subjekata. To će svakako pomoći ispunjavanju zadaća koje su definirane novom Uredbom u u-

pravljanju energetskeg uni-
jom, što znači i bolju regional-
nu suradnju država članica EU
te veći udio obnovljivih izvora
energije na elektroenergetskoj
mreži. Na taj način će se posta-
viti preduvjeti za postizanje
najvažnijih klimatskih ciljeva i
za smanjenje energetskeg siro-
maštva u EU kroz stabilne i pri-
hvatljive cijene električne ener-
gije za građane i gospodar-
stvo.”

Završetak pregovora na svom
službenom Twitter profi-
lu pohvalio je i potpredsjednik
Europske komisije zadužen za
energetsku uniju, Maroš Šefčo-
vič: “Izvršno napravlje-
no. Energetska unija ide sve
snažnija. Učinkovitija prekogra-
nična suradnja nacionalnih re-
gulatora i snažniji ACER ključni
su za izgradnju konkurentnog
unutarnjeg tržišta energije.”

Jedan od ključnih elemenata
sporazuma odnosi se na regu-
latorni nadzor europskih tijela,
uključujući Europsku mrežu
operatora prijenosnih sustava
za električnu energiju (ENTSO-
E) i EU-ova tijela operatora dis-
tribucijskih sustava (EU DSO).
Regulatorno nadziranje već
zajednički provode nacionalna
regulatorna tijela i ACER, ali
nove odredbe pojačavaju ulogu
koju agencija ima u prepoz-

navanju kada je došlo do krše-
nja obveza i djelovanja kao arbi-
tra u slučaju neslaganja između
različitih nacionalnih regulator-
nih tijela. Nova uredba također
redefinira raspodjelu kompe-
tencija između direktora ACER-a
i odbora regulatora. Prilikom
sastavljanja određenih mišlje-
nja, preporuka i odluka agenci-
je, direktor treba uzeti u obzir
moguće mišljenje, komentare ili
dopune od strane odbora ili dati
opravdanje ako to ne učini. Ako
odbor ne odobri revidirani tekst,
direktor ga može dodatno preis-
pitati ili povući i ponovno posla-
ti novi tekst.

Postignuto:

- Veća nezavisnost i transparen-
tnost
- Potvrda da će Agencija raditi
na ostvarenju ciljeva za 2030.
godinu
- Nadzorne ovlasti ACER-a pu-
tem paneuropskih i regionalnih
tijela na unutarnjem tržištu e-
lektričnom energijom: Agencija
će imati ovlast na vlastitu inicija-
tivu predlagati preporuke pane-
uropskim i regionalnim tijelima
u slučajevima mogućeg kršenja
zakonodavstva Europske unije.
Odluke o ishodu će jednoglasno
donositi nacionalni regulatori, a
u slučaju da ne uspiju donijeti
jednoglasnu odluku u zadanom

roku, ACER će se uključiti.

- ACER će imati mogućnost zat-
ražiti informacije potrebne za
praćenje rada međudržavnih
aktera poput ENTSO-E kao i na-
cionalnih regulatornih agencija

- Agenciji su općenito proširene
ovlasti u nadziranju unutarnjeg
energetskog tržišta EU-a

- Povećano je financiranje Agen-
cije (mogućnost prikupljanja
naknada uz ranije financiranje iz
proračuna Europske unije)

Pozadina i sljedeći koraci

ACER je već unaprijedio koordi-
naciju između regulatora o pre-
kograničnim pitanjima. Agenci-
ja je službeno pokrenuta u ožuj-
ku 2011. i ima sjedište u Ljublja-
ni, Slovenija.

Komisija je predstavila svoj pri-
jedlog o preustroju ACER ured-
be 30. studenoga 2016. kao dio
paketa “Čista energija za sve”.
Sadašnji zakonski okvir temelji
se na propisu koji datira iz 2009.
godine i koji je uspostavio A-
CER.

Pregovori Europskog parlamen-
ta i Vijeća EU-a započeli su u je-
sen. Države članice sada će raz-
motriti privremeni sporazum, a
formalno glasovanje u Vijeću i
Europskom parlamentu slijedit
će u kasnijoj fazi.

Europski parlament glasovao za uspostavljanje svemirskog programa Unije i Agencije EU-a za svemirski program

Zastupnici u Europskom parlamentu 13. prosinca su na plenarnoj sjednici glasovali o prijedlogu Uredbe o uspostavljanju svemirskog programa Unije i Agencije Europske unije za svemirski program za razdoblje od 2021. do 2027. godine.

Svemirski program u skladu je s nizom javnih politika i strateških prioriteta EU-a te može imati važnu ulogu u suočavanju s novim izazovima poput klimatskih promjena, održivoga razvoja, kontrole granica, pomorskog nadzora i sigurnosti građana Europske unije.

Izvjestitelj Zelenih/ESS-a i član Odbora za industriju, istraživanje i energiju Europskog parlamenta, Davor Škrlec, istaknuo je u svom govoru na jučerašnjoj raspravi važnost europskog svemirskog programa kao pokretača razvoja europske svemirske industrije, ali i kompletnog gospodarstva Europske unije.

“U proizvodnji satelita potrebne su stalne inovacije i nove tehnologije, i upravo je u tome prilika za sinergiju u istraživačkom području za naše kompanije i srednje i malo poduzetništvo, pogotovo ako promatramo područje ICT-a i robotike. Važno je spomenuti kako mreža EU regija koje koriste svemirsku tehnologiju – NEREUS otvara mogućnost korištenja podataka od satelita Kopernik za razne namjene. Podaci su dostupni svima

i tajna je u razvoju aplikacija za krajnje korisnike, a to je velika prilika za naše male i srednje poduzetnike. U svojoj publikaciji predstavili su 99 uspješnih primjera korištenja satelita od čega je i jedan projekt iz Hrvatske s primjenom na sprječavanje požara u Dalmaciji.”

Prema prijedlogu Europske komisije sustavi satelitske navigacije Galileo i EGNOS te sustav za promatranje Zemlje Kopernik spajaju se u jedan program kako bi se povećala njihova djelotvornost i troškovna učinkovitost.

“Glavni doprinos Zelenih je što smo spriječili pokušaje drugih političkih grupacija u Parla-

mentu da se iz Uredbe uklone sve reference na klimu. Program Kopernik pokazao se jako važan za praćenje utjecaja klimatskih promjena i emisija u okoliš, dok su Galileo i EGNOS važni za satelitsku navigaciju što otvara nove mogućnosti u sektoru transporta za autonomna vozila, ali i niz drugih primjena koje danas rješavamo primitivnim načinima”, dodaje Škrlec.

Klub zastupnika Zelenih/ESS-a uspješno se zalagao da se u članku 4. Uredbe svemir defini- ra kao javno dobro s ciljem poticanja međunarodne suradnje u podizanju svijesti da je svemirski prostor zajedničko naslijeđe cijelog čovječanstva.

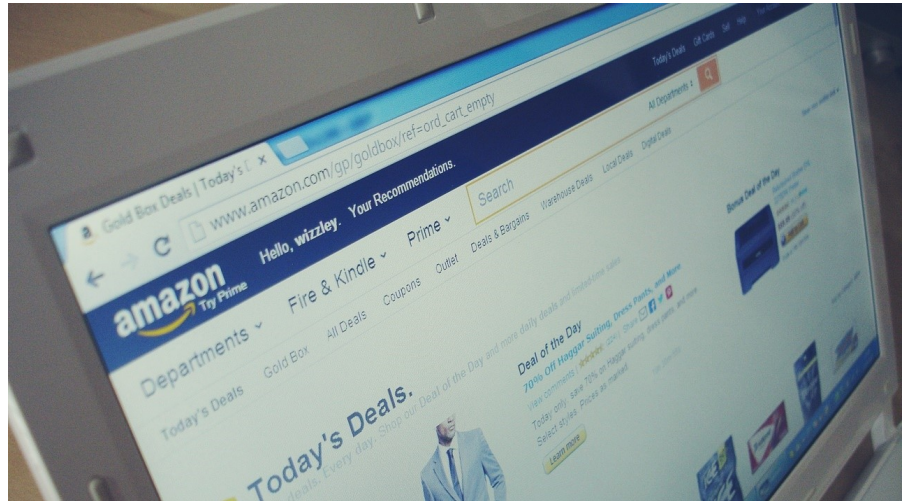
Zastupnici u Europskom parlamentu dogovorili se oko novih pravila o porezu na prihode digitalnih tvrtki

Na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta predloženo je proširivanje opsega direktiva vezanih za oporezivanje digitalnih tvrtki koje djeluju u EU-u.

Europski parlament usvojio je velikom većinom glasova svoja dva mišljenja o prijedlozima direktiva Vijeća o oporezivanju dobiti trgovačkih društava od znatne digitalne prisutnosti i poreza na digitalne usluge (DST).

Zastupnici u Europskom parlamentu dodali su na popis usluga koji se smatraju oporezivim prema kriteriju visine prihoda, pružanje "sadržaja na digitalnom sučelju kao što su video sadržaji, audio sadržaji, igre ili tekst koji je napisan pomoću digitalnog sučelja", bez obzira je li sadržaj u vlasništvu poslovnog subjekta ili je stekao prava na distribuciju. Na taj način se mogu oporezivati on-line platforme za prodaju digitalnih sadržaja, kao što je Netflix.

Zastupnici u Europskom parlamentu složili su se oko smanjivanja minimalnog praga iznad kojeg se prihodi tvrtke mogu oporezivati. Pravila bi se primjenjivala na sve subjekte koji bi ostvarili prihode unutar EU-a od preko 40.000.000 eura tijekom relevantne financijske godine. Europska komisija predložila je da prag bude 50 000 000 eura. Zastupnici u Europskom parlamentu naglasili su da je DST privremena mjera. Usva-

janje pravila o znatnoj digitalnoj prisutnosti, pravila o zajedničkoj konsolidiranoj korporativnoj osnovici poreza ili slična pravila treba postići na razini OECD-a ili na razini UN-a što bi predstavljalo trajna rješenja.

Ministri financija EU-a nisu uspjeli dogovoriti plan oporezivanja tehnoloških divova

Sastanak ministara financija u okviru Vijeća EU-a prošao je 4. prosinca bez dogovora o predloženom digitalnom porezu. Digitalni porez temeljen na "digitalnoj prisutnosti" i/ili prihodima pomogao bi zaustaviti premještanje profita i utaje poreza tehnoloških divova. Nekoliko država članica kao što su Irska i Švedska blokiraju napredak. Alternativni prijedlog koji bi oporezivao samo prihode od mrežnog oglašavanja, koji cilja prvenstveno na Google i Facebook, sada je na stolu.

Klub zastupnika Zelenih/ESS-a u Euroskom parlamentu komentira: "Izuzetno je razočaravajuća činjenica da ministri financija država članica ne mogu doći do sporazuma o nečemu tako važnom kao što je digitalni porez. Potrebno je da Europska unija bude u mogućnosti djelovati puno brže i čvršće na tako važne stvari, umjesto da zapinje na međusobnim dogovorima država članica unutar Vijeća EU-a. Kada su nacionalni proračuni diljem EU-a u deficitu, a dohodak ljudi stagnira, izgleda zapanjujuće da se tehnološki divovi izvlače od plaćanja praktički svih poreza. Ovaj novi tekst neće zaustaviti porezne utaje tehnoloških divova, već će porez zasnovan na digitalnoj prisutnosti tih multinacionalnih tvrtki pomoći u uklanjanju dodirnih poreznih praksi Googlea, Facebooka, Amazona i ostalih."

Europa na strani medicinskog kanabisa

Velike kompanije prodiru na potencijalno unosno tržište, dok se zakonodavci ne kreću istom brzinom. Europa se približava medicinskom kanabisu, no mnogi pacijenti su u strahu kako će financijska dobit imati primat u ovom slučaju nad medicinskom svrhom ove biljke koja izaziva polemike u javnosti.

Samo u prošlom mjesecu, Ujedinjena Kraljevina dozvolila je liječnicima izdavanje lijekova koji sadrže kanabis putem recepta; Grčka je odobrila prve dvije dozvole za uzgoj i preradu kanabisa, dok je Luxembourg legalizirao kanabis za rekreativne svrhe. Većina država članica trenutno dopušta neki oblik medicinskog kanabisa.

Kako pacijenti sve više traže pristup tretmanima kanabisom, farmaceutske kompanije te proizvođači kanabisa se nadaju prisvojiti "komadić" tržišta koje može biti vrijedno 55 milijardi eura do 2028. godine, ka-

ko se navodi u izvješćima industrije. Najveća briga većine pacijenata je ta da zakonodavci neće moći (ili neće htjeti) ići u korak s potražnjom. Europsko tržište je fragmentirano. Svaka država postavlja svoje standarde i propise za proizvode od kanabisa. Drugim riječima, Nijemci npr. mogu dobiti medicinski kanabis na recept od liječnika, dok Francuzi uopće nemaju legalnu opciju medicinskog kanabisa. Europska unija pritom ne pomaže pri rješavanju takve situacije. Ona tek podupire države članice u toj odluci, no ipak su države te koje moraju prve djelovati glede ovog pitanja. Međutim, mnoge države članice uopće ne dje-

luju po ovom pitanju, djelomično iz razloga što se legalizacija medicinskog kanabisa često poistovjećuje s legalizacijom konzumiranja kanabisa za rekreativne svrhe. Stoga, kada države članice i dopuste korištenje medicinskog kanabisa, postavljaju stroga pravila njegove upotrebe. Primjerice, iako je UK prošlog mjeseca legalizirao medicinski kanabis, on može biti propisan od strane doktora jedino kad su svi drugi tretmani zakažali.

Pacijenti zahtijevaju legalizaciju

Kanabis postaje sve popularniji tretman za pacijente s različitim

bolestima i stanjima, uključujući i multiplu sklerozu, epilepsiju, anoreksiju, nesanicu i rak.

Biljka kanabisa ima više od sto jedinstvenih spojeva poznatih kao kanabinoidi. Najpoznatiji od njih je tetrahidrokanabinol (THC) koji uzrokuje visoku euforiju, iako mnogi ljudi koriste kanabis u medicinske svrhe odaberu vrstu s drukčijim opuštajućim djelovanjem.

Primjer pacijentice iz Španjolske, Carole Pérez, slikovito opisuje čitavu problematiku. Ona je iz medicinskih razloga uzimala 19 tableta dnevno prije nego je otkrila pozitivno djelovanje medicinskog kanabisa. Pérez je patila od kronične boli otkako je slomila trtičnu kost kao dijete, što je dovelo do 13 operativnih zahvata te ovisnosti o opijatima koje je koristila za ublažavanje boli.

Pérez je najprije pokušala s mlijekom od kanabisa prije deset godina, prije nego je ulje od kanabisa bilo dostupno na tržištu. Proizvod je ubrzo postigao željene rezultate te je s vremenom umjesto 19 "opijata" dnevno koristila samo dva. Kanabis je spasio njen život. Međutim, problem je bio njegova nabava. U Španjolskoj je dozvoljena upotreba kanabisa u private svrhe, no ne postoji propis kojim se uređuje dozvoljena količina uzgoja po osobi. Nejasan zakon doveo je do stvaranja tzv. društvenih kanabis klubova – registrirana grupa koja se bavi uzgojem kanabisa za rekreativnu svrhu. U početku je Pérez preko prijatelja i poznanika nabavljala kanabis, no uskoro je jedini izvor postao ulični nabavljač. Pokušala je na-

bavljati kanabis putem spomenutih društvenih klubova, no njihove zalihe nisu bile količinski dovoljne. Tada je Pérez odlučila uzeti stvar u svoje ruke. Danas uzgaja 16 sojeva kanabisa. Ovisno o danu može stvoriti kanabis cocktail sa željenim razinama kanabidiola (CBD), THC-a, sative i indike.

To joj daje slobodu koja nije dostupna, ali ni cjenovno pristupačna u ljekarnama. Sativex, sprej za usta na bazi kanabisa od tvrtke GW Pharmaceuticals koji je odobren za Španjolske pacijente u 2010. godini se može naći u ljekarnama po cijeni od 400 eura za bočicu, no mogu ga koristiti samo pacijenti oboljeli od multiple skleroze.

Prilika za unosni posao

Velike kompanije, bilo farmaceutski divovi ili proizvođači kanabisa, lobiraju zakonodavce diljem Europe kako bi stavili njihove proizvode na tržište.

Glavni argument koji koriste je da netestirani kanabis može sadržavati štetne pesticide te da su proizvodi koji se prodaju na crnom tržištu često stvoreni za rekreativnu upotrebu te da se tek označavaju kao prigodni i za medicinsku upotrebu. Pacijenti koji upotrebljavaju takve proizvode često se žale na psihozu i druge nuspojave.

Međutim, manji proizvođači kanabisa su oprezniji naspram guriranja velikih farmaceutskih tvrtki u prvi plan. Europsko udruženje za industrijsku konoplju tvrdi kako se strogo protivi time da velike farmaceutske kompanije CBD pretvore u lijek na recept. U listopadu je Udruženje izjavilo kako taj potez služi koristiti neko-

liko većih kompanija, dok šteti mladoj CBD industriji.

Pacijenti su također zabrinuti oko načina pokušaja ulaska velikih kompanija na tržište, tvrdeći da se koriste njihovim stanjima samo za svoj profit, ne zbog brige ili želje za pomoći ciljanoj skupini.

Rasprava je stigla i do EU-a: Ovo ljeto je Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane (ENVI) pozvao Europsku komisiju na stvaranje sveobuhvatne politike za upotrebu medicinskog kanabisa. Nedugo zatim su se aktivirali i lobisti navedenih velikih industrija.

Jedna od njih je bila kanadska tvrtka Canopy Growth, jedna od najvećih svjetskih kompanija za proizvodnju kanabisa koja je nedavno investirala 100 milijuna eura na stvaranje infrastrukture za proizvodnju u Europi. Druga je spomenuta GW Pharmaceuticals.

Rasprava u Odboru se fokusirala na to treba li rezolucija sadržavati termin "medicinski kanabis" ili "lijekovi na bazi kanabisa". Potonje je od velike važnosti jer time zapravo zagovara hoće li građani uzgajati svoj vlastiti kanabis ili biti ograničeni na lijekove bez recepta.

Rezolucija odbora usvojena je prošlog mjeseca s izmjenama i dopunama, koristeći uži pojam "lijekova na bazi kanabisa", što je izazvalo bijesne reakcije nekih zastupnika.

Sljedeći korak je rasprava svih zastupnika na plenarnoj sjednici u Strasbourgu.

Izvor: Politico

Zahtjevi Zelenih/ESS-a vezani uz konferenciju o klimatskim promjenama (COP24)

Tijekom prosinca će se u Katowicama u Poljskoj okupiti čelnici država na UN Konferenciji o klimatskih promjena (COP24). Sve zemlje svijeta, uključujući države članice EU-a, moraju se obvezati da će do 2020. godine predvidjeti veće klimatske ciljeve za 2030. godinu. To znači ostajanje ispod granice od 1,5°C, kao što je navedeno u mjerodavnom izvješću Međunarodnog panela o klimatskim promjenama (IPCC). EU se treba obvezati na značajno povećanje dugoročnih ciljeva, kao i onih do 2030. godine.

COP24·KATOWICE 2018
KONFERENCJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH
W SPRAWIE ZMIAN KLIMATU

KATOWICE
dla odmiany

Tri važne teme o kojima će se raspravljati:

“PARIŠKI PRAVILNIK” – Čak i ako će biti tehnički, usuglašavanje robusnog ‘pravilnika’ bit će ključno za provedbu Pariškog sporazuma jer predstavlja smjernice na koji način će se implementirati globalni pakt o klimi. Kompromis koji treba pronaći mora biti sposoban osigurati da se poduzmu odgovarajuće mjere za smanjenje emisija, prilagodbu klimatskim promjenama i apostrofiiranje gubitaka i šteta. Dodat-

na pravila za olakšavanje nesmetanog prijenosa financijskih sredstava, tehnologije i podrške izgradnji kapaciteta u najmanje razvijenim zemljama i drugim zemljama u razvoju bit će jednako važna za postizanje ciljeva iz Pariza.

GLOBAL STOCKTAKE [1] – U Parizu je dogovoreno da zemlje tijekom vremena podignu svoje zalaganje za klimu koristeći petogodišnje cikluse revizije. Prvi takav proces revizije, nazvan Talanoa Dialogue, traje tijekom 2018. godine i ima za cilj razmotriti kolektivne napo-

re u postizanju ciljeva Pariškog sporazuma. Ovogodišnji klimatski pregovori trebaju poslati jasne signale zemljama da ojačaju svoje obveze prema klimi do 2020. godine.

FINANCIJE – Vrlo važan dio pregovora i ključna tema za održavanje povjerenja pružanjem odgovarajuće financijske pomoći zemljama u razvoju za rješavanje klimatskih promjena. Razvijene zemlje dogovorile su potrošiti ukupno 100 milijardi dolara (86 milijardi eura) godišnje – uključujući sredstva

i pomoć u razvoju – na zaštitu klime u siromašnijim zemljama. Zemlje u razvoju žele da razvijene zemlje povećaju svoju potrošnju i izvještavaju o tome u kojoj mjeri su ispunile svoje obveze svake dvije godine, kako bi zemlje u razvoju mogle predvidjeti koliko novca dolazi. Veliki je problem povjerenja u ovom slučaju [2].

Ovaj COP24 ima za cilj pretvoriti obveze preuzete Pariškim sporazumom u akciju, ne smijemo propustiti ovu priliku.

Zahtjevi Zelenih/ESS-a za EU-u – PONOVO BUDIMO LIDERI!

EU-u mora djelovati na upozorenja novog izvješća IPCC-a kako bi naš svijet održao na 1,5°C tako da u velikoj mjeri poveća ciljeve EU-a za 2030. godinu

Do 2030. godine, globalne emisije morat će se prepoloviti kako bi imali pristojnu šansu da ostanemo ispod 1,5°C. Budući da EU treba smanjiti emisije mnogo brže od ostatka svijeta, ona mora povećati svoj cilj za 2030. godinu čak i za više od 55% smanjenja kojeg traže neke države članice i Europski parlament. Također, EU treba usvojiti akcijski plan za ovaj proces kojeg bi trebali finalizirati šefovi država i vlade država članica prije svjetskog summita o klimi kojeg organiziraju Ujedinjeni narodi u rujnu 2019. godine.

Europska unija mora predvoditi u namjeri smanjivanja emisija do nulte razine do 2050. godine

Nedavno izvješće Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC) je jasno istaknulo važnost smanjivanja globalnih emisija do nulte razine najkasnije do 2050. godine, ukoliko želimo ostati ispod granice 1,5°C. Obvezivanje višim i dugoročnim ciljevima za razdoblje do 2030. godine bi bio jasan znak potrebnog klimatskog vodstva u kojem se EU treba iskazati. Trenutno je EU daleko od ispunjavanja svojih dužnosti Pariškog sporazuma koji je obavezuje na smanjivanje emisija u bržem ritmu od ostalih potpisnica sporazuma, što svakako ne odražava vodeću ulogu koju bi EU trebala imati. Ne samo da su EU ciljevi preslabi da bi postigli ispunjavanje pariških obveza, EU emisije i potrošnja energije treću godinu za redom su u porastu.

Poticanje zelenog financiranja i ukidanja potpore fosilnim gorivima

Odgovarajuće klimatsko financiranje je kamen temeljac učinkovite klimatske politike. Potrebno je ostvariti niskougličnu tranziciju na sjeveru te zatim postaviti i jug na isti put prema tranziciji. Svjetske vlade moraju održati svoje obećanje o izdavanju 100 milijardi dolara godišnje na klimatske ambicije, a EU mora predvoditi u toj ambiciji.

Danas se ulaganja u obnovljivu energiju smanjuju. Mnogo država članica ne uspijeva ispuniti svoje klimatske i energetske ciljeve kako bi na domaćem planu ostvarili pravu promjenu. Da bi vratila svoju ulogu globalnog klimatskog lidera, u budućnosti EU treba značajno po-

većati svoje ciljeve te ubrzati smanjenje trenutne razine emisija. Kako bismo ukinuli eksploataciju ugljena, kao i javne potpore fosilnim gorivima, te ubrzali razvoj obnovljive energije, potrebno je poduzeti jake mjere. Kako bismo zadržali porast globalne temperature ispod 1,5°C, trebamo odvažnije djelovanje i više ciljeve, ne samo jedno od navedenog dvoje.

Budimo glas pro-klimatskog društva koji se širi cijelim teritorijem te poziva na pravednu tranziciju u kojoj najveći onečišćivači plaćaju prvi

Krajnje je vrijeme za pravo vodstvo i hitnu akciju u našim zajednicama, društvu i gospodarstvu. Trebali bismo pronaći način na koji ćemo osigurati da velike kompanije zapravo plaćaju za štetu koju nanose klimi i okolišu. Pravedna tranzicija je ona koja nikoga ne ostavlja po strani, koja daje sigurnost i perspektivu građanima, radnicima i zajednicama pogođenima tranzicijom, te osigurava da sve strane društva koriste dobrobiti tranzicije, a ne samo rijetki sretnici.

[1] Sveobuhvatna petogodišnja procjena napretka u klimatskim akcijama – Global Stocktake – bitan je dio mehanizma Pariškoga sporazuma za održavanje ograničenja od 1,5°C i ostalih ciljeva Pariškog sporazuma.

[2] Dosad je više od 10 milijardi dolara založeno u Zeleni klimatski fond, od čega je do sada isplaćeno 3,5 milijarde dolara.

Izvor: Greens/EFA

Otpad u moru: Koja je uloga za produženu odgovornost proizvođača (EPR)?

Milijuni tona plastičnog otpada koji svake godine završe u oceanima jedan su od najvidljivijih i alarmantnih znakova tih problema koji uzrokuju sve veću zabrinutost javnosti. Potrebno je u što kraćem roku zajedničkim djelovanjem potrošača, lokalnih vlasti, NGOs-a te proizvođača riješiti gorući problem mora i oceana 21. stoljeća, morski otpad.

Tekst: **Vjeran Šaina**

Konferencija Marine litter: What role for Extended Producer Responsibility (EPR)?“ održana u organizaciji EP intergrupe “Climate Change, Biodiversity and Sustainable Development” (CCBSD), uz podršku EPR kluba, okupila je veliki broj sudionika iz različitih domena koji se na različite načine i putem različitih područja profesionalnog i javnog djelovanja bave pitanjima morskog otpada. Kao što su istaknuli brojni govornici, konferencija poput ove odlična je prilika da se na jednom mjestu čuju razmišljanja različitih dionika. Okupljeni su raspravljali o štetnom utjecaju mikroplastike na ekosustav, ulozu EPR-a u cirkularnoj ekonomiji, osviještenosti kod potrošača o bitnosti razvrstavanja otpada. Brojni govornici istaknuli su kako je za uspješno rješavanje problema morskog otpada potrebno zajedničko djelovanje potrošača, lokalnih vlasti, NGOs-a te proizvođača odnosno industrije.

Konferencija je otvorena pohvalnim riječima zastupnice Jytte Guteland o ovoj intergrupi EP-a, koja je dosad organizirala puno ovakvih konferencija te je potaknula mnoge na raspravu o morskog otpadu. Istaknula je da otpad ne poznaje granice, brzo se širi od zemlje do zemlje morskim putem. Potom je ukazala

na činjenicu da je mikroplastika prisutna svugdje, pa čak i u ljudskom tijelu. Nadodaje šokantnu konstataciju da ukoliko nešto ne poduzmemo po ovom pitanju, imati ćemo više plastike nego ribe u morima do 2050. Svoj govor završava mišlju kako Komisija ne čini dovoljno što se tiče mikroplastike. Zastupnik Frederick Federley se kratko osvrće na dvije stavke. Prva je da EU kao jedan od najbogatijih dijelova svijeta može i mora poboljšati sustave kanalizacije, dok se druga stavka odnosi na misao da EU kao ogromno tržište mora postaviti još ambicioznija pravila i regulacije što se tiče rukovođenja otpadom te na taj način pružiti pozitivan primjer i biti zvijezda vodilja, ostalim manjim tržištima. Tajnik EPR kluba Françoise Bonnet potom iznosi osnovne podatke o EPR klubu, kao što je godina njegovog osnivanja (2012.), područje djelovanja, osnovne ciljeve i činjenicu da je EPR klub kroz godine, postao najveća platforma na svijetu, koju

koriste najveći svjetski stručnjaci i eksperti, kako bi razmjenjivali informacije i raspravljali o EPR-u.

Potpredsjednik Europske Komisije Jyrki Katainen u svojim uvodnim riječima govori kako snažno podupire EPR i poziva na njeno odgovorno korištenje. Ističe da je manje od 30% plastike u svijetu sakupljeno i reciklirano, a više od 85% otpada na plažama je plastika. Naglašava da je instrument ERP ključni mehanizam u sprječavanju širenja otpada te u upravljanju otpadom. Zaključno poručuje da akcije Komisije nisu protiv plastike nego su protiv plastike koja je neodrživa i nerekiklažna.

PANEL 1 Marine Litter: “EPR kao pokretač kružnog pakiranja”

Prvu je riječ imala predstavnik Komisije Silvija Aile, koja je podsjetila prisutne na Konferenciji o nedavnom izdavanju nove regulaciju u svezi upravljanja otpa-

dom od strane Komisije. Poručila je da su propisali mjere kojih će se članice morati držati, s ciljem prestanka proizvodnje morskog otpada. Naglasila je da se članice moraju početi baviti uklanjanjem morskog otpada, a ambalaže dizajnirati na način da se mogu ponovno upotrijebiti. Zaključno ukazuje na bitnost stvaranja veće osviještenosti kod potrošača o bitnosti razvrstavanja otpada. Françoise Bonnet ističe važnost kreiranja kvalitetne infrastrukture koja je ključna za učinkovito gospodarenje otpadom. Smatra da proizvođači imaju ključnu ulogu u osmišljavanju proizvoda te stoga imaju moć koju mogu puno promijeniti. Potom prenosi podatak koji nam u mnogočemu zapravo otvara oči, a to je da 80 % morskog otpada dolazi iz kopnenih izvora i aktivnosti s kopna. Zaključno, stoga ističe da je vrlo bitno promijeniti stav potrošača o ambalaži kao otpadu koji ne predstavlja nikakvu vrijednost.

Direktor komunikacija i odnosa sa javnošću Helmut Schmitz navodi 4 razloga zašto je EPR ključna poluga za cirkularnu ekonomiju; daje plastičnom otpadu vrijednost, ohrabruje eko dizajn, smanjuje količinu otpada te promovira dijalog i suradnju. Ističe da je za funkcioniranje EPR-a odnosno uspješnog rješavanja problema morskog otpada potrebno zajedničko djelovanje potrošača, lokalnih vlasti, NGOs-a te proizvođača odnosno industrije. Zaključno poručuje da je bitno da EPR na temelju iskustva i znanja stečenog u gospodarenju otpadom na području EU, ta svoja inovativna rješenja, prenese na svjetsku razinu. Koordinator Libera programa u SeoBirdLife-u Miguel Muñoz fokusirao se na 3 temeljna cilja Libera programa. Pružanje više

znanja građanima o utjecaju otpada na okoliš, educiranje građana o važnosti očuvanja okoliša čistim te posljednji, no ne i najmanje važan cilj, mobilizirati građane s ciljem stvaranja okoliša bez otpada. Na njegovo izlaganje nadovezuje se koordinatorica Libera programa u Ecoembes-u Sara Güemes Santos sa konkretnim primjerom jedne od mnogih provedenih akcija od strane Libera programa koja se odvijala od 28.9.-07.10. 2018., a na kojoj je sudjelovalo 3510 volontera, skupilo se 22,75 tona otpada te se identificiralo 35 938 otpadnih artikala. Svoju govor završila je zanimljivim podatkom kako je samo 15% Španjolaca znalo što je „littering“ te su stoga osmislili novu riječ na španjolskom koju sada razumije 83 % ljudi te zahvaljujući toj promjeni u vokabularu, sada shvaća problem odlaganja otpada u more. Europski koordinator u Zero waste Europe, Delphine Lévi Alvarès, predstavio je pokret #BreakFreeFromPlastic. Potom je iznio tri činjenice gdje EPR nije pomogao kružnoj ekonomiji; u jednokratnim proizvodima u odnosu na višekratno upotrebljive, u smanjivanju kvantitete materijala potrebnih za pojedine usluge te u recikliranju u odnosu na smanjivanje. Nadalje, je iznio 4 činjenice kako EPR može pomoći kružnoj ekonomiji; implementacijom hijerarhije otpada, moduliranim naknadama na temelju kriterija ekodizajna, dijalogom između dionika u sektoru u svrhu uklanjanja toksičnih materijala sa tržišta i izgradnjom povjerenja u tržište reciklirane plastike te snošenjem troškova čišćenja i gospodarenja otpadom. Zaključno je implicirao kako EPR mora djelovati izvan Europe; mora stati na kraj duplim standardima, preuzeti odgovornost za onečišćenje plastikom te uključiti neformalni sektor u ras-

pravu oko novih EPR shema

Panel 2 “EPR kao pokretač održivog dizajna proizvoda”

Mauro Scalia upozorio je na problem mikrovlakana, koja spadaju u mikroplastiku, te o opasnosti njihovog ispuštanja u more. Naglašava da EU treba biti ta koja će riješiti problem mikrovlakana u sektoru tekstila i prenijeti svoja rješenja izvan Europe. Nadalje, ističe da ako ne znamo odakle točno dolazi mikroplastika onda se ni ne možemo boriti protiv ovog problema. Zaključno poručuje da EPR može biti problem ili rješenje, ovisi o nama.

Stephanie Arditi bio je vrlo kratak i jasan u svom govoru. “Cilj EPR-a mora biti sprječavanje curenja mikrovlakana u okoliš”, poručio je. Politički analitičar u IIEP-u Susana Gionfra istaknula je kako nitko ne priča koliko je zapravo štetnih materijala na odjeći i kemikalija koje se ispuštaju tijekom pranja. Kratko se osvrnula i na problem mikrovlakana kojem bi se po njenom mišljenju trebali posvetiti više pažnje. Na kraju je poručila da je potrebno stvarno djelovati, a ne samo pričati o problemu, kako bi se što prije i što uspješnije riješio gorući problem mikroplastike

Konferencija je zatvorena od strane zastupnice Maria Spyraiki iznošenjem konkretnih brojki u svezi plastičnog ambalažnog otpada. Neki od podataka zaista su zanimljivi: kao što je npr. činjenica da je globalna plastična proizvodnja 20 puta je veća nego u 1960-im dok se do 2050 predviđa da će se učetverostručiti. Nadalje, oko 63 % plastičnog otpada kojeg se skuplja i reciklira u Europi obrađuje se u EU dok se ostalih 37 % izvozi. 90 % plastike se dobiva od blagih fosilnih goriva.

VIJESTI IZ EUROPSKOG PARLAMENTA

MOGUĆNOST OPOZIVA ČLANKA 50.

U ponedjeljak 10. prosinca, Europski sud donio je presudu o mogućnosti opoziva članka 50. Ovakva presuda proizlazi iz mišljenja nezavisnog odvjetnika koje je objavljeno prošlog utorka 4. prosinca. Slučaj kojeg je pred Sud donijela skupina škotskih političara uključujući Alyn Smitha, člana Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a u Europskom parlamentu, upućena je s Vrhovnog građanskog suda Škotske i Vrhovnog suda Ujedinjene Kraljevine. Na vijest da je Europski sud presudio da članak 50. može povući država članica, član Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a u Europskom parlamentu Alyn Smith, koji je ujedno i stranka u postupku, komentirao je: "Sada je odluka na Ujedinjenoj Kraljevini. U slučaju da se Ujedinjena Kraljevina predomisli u vezi Brexita, tada opoziv članka 50. postaje otvorena opcija, a EU-u bi trebala poduzeti sav napor kako bi raširenih ruku izrazila dobrodošlicu Ujedinjenoj Kraljevini."

HUMANITARNE VIZE

Nakon tehničkih problema tijekom glasovanja na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta u studenom, izvješće s preporukama Komisiji o humanitarnim vizama nije usvojeno. Novo izvješće, ali s istim sadržajem, inicirano je razini odbora i o njemu se glasovalo na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta u prosincu. Zastupnici u Europskom parlamentu glasovali su za uspostavu humanitarnog sustava viznog režima EU-a za

državljanima trećih zemalja. Izvješće predlaže da se tražiteljima azila dozvoli podnošenje zahtjeva za vizu u veleposlanstvima i konzulatima izvan EU-a, putem kojih mogu legalno putovati u zemlje članice i tražiti azil. Ovakav prijedlog je osmišljen kako bi stvorio siguran kanal za one koji trebaju azil i kako bi smanjio broj ljudi koji riskiraju svoje živote u pokušaju putovanja u Europu. Europska komisija sada mora predstaviti zakonodavni prijedlog. "Sada Europska komisija mora dokazati da može pružiti humanu alternativu migracijskom pitanju umjesto da režime u kojima je nizak stupanj poštivanja ljudskih prava obasipaju velikim sumama novca. Ljudi će i dalje dolaziti i pokušavati doći u Europu, ali kroz humanitarne vize možemo

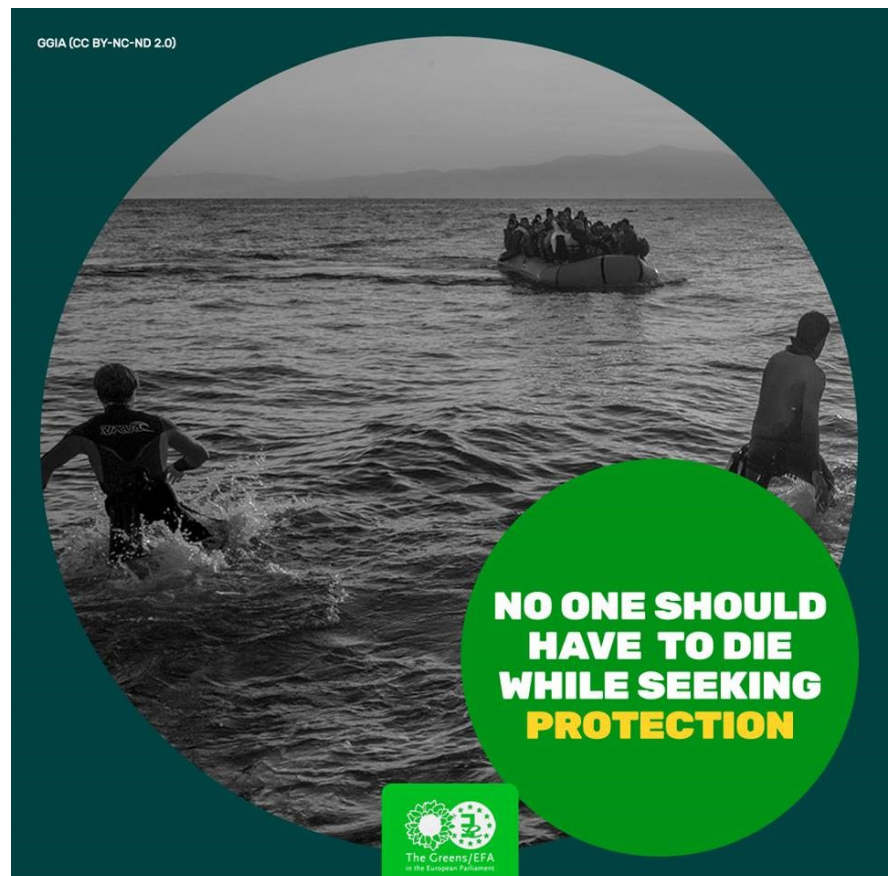
Zeleni/ESS
u Europskom parlamentu

osigurati da oni koji su u strašnoj potrebi za sigurnošću ne moraju riskirati svoje živote kako bi ju pronašli", izjavio je Bodil Valero, izvijestitelj u sjeni Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a u Europskom parlamentu.

Zeleni/ESS dosljedno pozivaju na uspostavu sigurnih i legalnih putova za migracije.

NAPAD U STRASBOURGU

Nakon kobnog napada u Strasbourg u kojem je troje ljudi izgubilo život i još njih dvanaestero je ozlijeđeno, su-predsjedatelj Kluba zastupnika

GGIA (CC BY-NC-ND 2.0)

**NO ONE SHOULD
HAVE TO DIE
WHILE SEEKING
PROTECTION**

Zelenih/ESS-a u Europskom parlamentu Ska Keller i Philippe Lamberts komentiraju:

"Žalimo za ljudima koji su izgubili život nakon strašnog napada na božićnom sajmu u Strasbourgu. Želimo izraziti naše najdublje suosjećanje s rodbinom i prijateljima poginulih, kao i sa svima koji su ozlijeđeni u ovom strašnom napadu."

„Zahvaljujemo svim hitnim službama i ljudima koji su tako brzo pružili pomoć. Stojimo zajedno u solidarnosti sa žrtvama i svim građanima Strasbourga."

KONFERENCIJA O KLIMATSKIM PROMJENAMA (COP24)

U poljskim Katowicama, od 3. do 14. prosinca, održana je konferencija stranaka Konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (UNFCCC) – COP24, kojoj je cilj okupiti i obvezati sve stranke na održavanje ciljeva smanjenja emisija postavljenih Pariškim sporazumom. Zastupnici Zelenih/ESS-a u Europskom parlamentu prisutni su na COP-u, uključujući i Basa Eichhoutu koji je dio službene delegacije Europskog parlamenta.

Dok je petak 14. prosinca trebao biti posljednji dan COP-a, bilateralne tehničke konzultacije uzele su više vremena nego što se očekivalo, a politički pregovori su započeli tek u četvrtak 13. prosinca.

Cjelokupni tekst pregovora objavljen je u ranim jutarnjim satima 14. prosinca. Dok je austrijsko predsjedništvo prilično zadovoljno s tekstom pregovora, Zeleni, koji su pogledali dokument, izrazili su svoje nezado-

voljstvo, uglavnom zbog činjenice da je ozbiljna rasprava o važnosti podizanja ambicija vezanih za ciljeve smanjenja emisija odgođena za svjetski summit o klimi kojeg će u rujnu 2019. godine organizirati Ujedinjeni narodi. Očekuje se da će dugi i teški pregovori dovesti do konačnog teksta.

SPORAZUM O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU EU-A I JAPAN (JEFTA)

Europski parlament podržao je sporazum o slobodnoj trgovini između EU-a i Japana (JEFTA). Klub zastupnika Zelenih/ESS-a glasovao je protiv ovog trgovinskog sporazuma zbog toga što on ne predstavlja sporazum koji gleda prema budućnosti, kao ni održivu trgovinsku politiku. Europska komisija se nastavlja fokusirati na deregulaciju i dosad nije

uspjela naučiti da se velika većina javnosti protivi ovakvim sporazumima, što je vidljivo na primjeru prethodnih trgovinskih sporazuma.

JEFTA omogućuje liberalizaciju financijskih usluga i nedovoljnu zaštitu javnih usluga kao što su vodoopskrba i kanalizacija. Također, nije zajamčeno načelo predostrožnosti kojim se mogu spriječiti oštećenja zdravlja i okoliša, kao i zaštita potrošača. Japan se nije obvezao na pravila zaštite okoliša kao što je primjerice zabrana uvoza ilegalno posječenog drveta, te također nedostaju zaštitni mehanizmi za male japanske poljoprivrednike nasuprot masovnog izvoza mliječnih proizvoda iz Europske unije.

"Europska unija ignorira glasove građana i uvozi stare pogreške iz sporazuma o slobodnoj trgovini između EU-a i Kanade (CETA) u

VIJESTI IZ EUROPSKOG PARLAMENTA

sporazum o slobodnoj trgovini s Japanom. Sigurnosni i kvalitativni standardi za okoliš, potrošače i zdravlje ne smiju biti ugroženi deregulacijom. JEFTA je odluka protiv građana EU-a koja ide u prilog multinacionalnim korporacijama", izjavio je izjavitelj u sjeni Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a Klaus Buchner.

SUKOB INTERESA I ZAŠTITA EU PRORAČUNA, SLUČAJ ČEŠKE REPUBLIKE

Krajem studenog, pravna služba Europske komisije je zaključila postojanje sukoba interesa češkog premijera, Andreja Babiša, zbog povezanosti s grupom Agrofert. Kao premijer, zadužen je za pregovore te provedbu EU fondova u državi. Na zahtjev Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a, Europski parla-

ment je održao raspravu o sukobu interesa češkog premijera. Zastupnici su velikom većinom podržali okončavanje sukoba interesa u Češkoj. Grupa Agrofert, koju je češki premijer osnovao te još putem nje ostvaruje profit, primila je 82 milijuna eura iz EU fondova u 2017. godini. Otkako su se pojavile, Klub zastupnika Zelenih/ESS-a je tražio djelovanje Komisije po tom pitanju. Sada kada je dokazano postojanje sukoba interesa, Europska komisija mora uvažiti glas Parlamenta te riješiti ovaj sukob bez daljnje odgode.

EURO6 NORME – ODLUKA EUROPSKOG SUDA

Europski sud je donio odluku o izmjeni norme Euro6 te poništio faktor sukladnosti u RDE zakonodavstvu. Europska komisija

Zeleni | ESS
u Europskom parlamentu

je smanjila granice NOx emisija uvođenjem faktora sukladnosti.

Klub zastupnika Zelenih/ESS-a je 2016. godine predstavio te promjene, ali prijedlog tada nije dobio kvalificiranu većinu Parlamenta. Europska komisija sada ima dva mjeseca za ulaganje žalbe na ovu odluku. Ukoliko žalba ne bude uložena, Komisija mora izaći s novim zakonodavnim prijedlogom u roku od 12 mjeseci.

“Ovo rješenje zaustavlja licencu za zagađivanje europskih proizvođača automobile. To je pobjeda za sve europske građane koji se bore sa zdravstvenim posljedicama onečišćenog zraka. Sada tražimo od Komisije da vrati odluku i osigura da automobilska industrija konačno krene udovoljavati ograničenjima NOx emisija koja su donesena prije 11 godina”, rekao je potpredsjednik Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a Bas Eickhout.

DOBITNIK NAGRADE SAKHAROV

Sakharova nagrada za slobodu misli, imenovana u čast sovjetskog fizičara i političkog disidenta Andreia Sakharova, dodjeljuje se godišnje od 1988. godine osobama i organizacijama koji svojim djelovanjem brane ljudska prava i temeljne slobode. Ove godine je obilježeno 30 godina dodjeljivanja nagrade. Službena cere-

monija se odvila prošlog tjedna u Strasbourgu u odsutnosti dobitnika nagrade – ukrajinskog filmskog redatelja Olega Sentsova koji se nalazi u zatvoru. Sentsov je osuđen na 20 godina zatvora zbog “planiranja terorističkog akta” protiv ruske “vladavine” na Krimu. Njegova rođakinja Natalya Kaplan i odvjetnik Dmitriy Dinze su sudjelovali na ceremoniji u njegovu ime, zajedno s druga dva finalista – nevladina organizacija za zaštitu ljudskih prava i života migranata po Mediteranu; te obitelj Nassera Zefzafija, vođe Hiraka, masovnog prosvjednog pokreta u regiji Rif u Maroku.

Klub zastupnika Zelenih/ESS-a je nominirao spomenutu nevladinu organizaciju kao znak priznanja njihovim neumornim humanitarnim naporima u kojima nacionalne vlade nerado sudjeluju ili ne sudjeluju.

POREZ NA DIGITALNE USLUGE

Europski parlament glasovao je prošlog tjedna o prijedlogu

oporezivanja tehnoloških divova. Velike multinacionalne tehnološke kompanije obično plaćaju znatno manje poreza (često manje od 10%) od ostalih tvrtki i pojedinaca, a često koriste tehnike premještanja profita kako bi smanjili porezne račune. Prošlotjedni razgovori između EU ministara financija bi predstavljali propast da nije bilo intervencije u posljednji trenutak od strane Francuske i Njemačke koje su pokušale spasiti situaciju prijedlogom oporezivanja tri najveća tehnološka giganta. Prijedlog je daleko manje ambiciozan od inicijalnog prijedloga poreza na digitalnu uslugu, a raspravljat će se na sljedećem ECOFIN sastanku. Klub zastupnika Zelenih/ESS-a već duže vrijeme proziva tvrtke poput Googlea, Amazona, Facebooka i Applea zbog neplaćanja udjela u zemljama u kojima djeluju i ostvaruju prihode. S obzirom na nedostatak napretka država članica u Vijeću, Klub zastupnika Zelenih/ESS-a je također zatražio da Komisija ponovno pokrene

zakonodavnu proceduru na prijedlog, što bi jamčilo Parlamentu ovlast suodlučivanja većinskim, a ne jednoglasnim glasovanjem. Ova je izmjena usvojena.

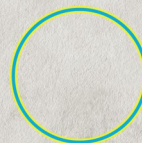
EUROPSKO VIJEĆE

Uoči summita EU čelnika koji se odvio 13. i 14. prosinca, su-predsjednica Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a je izjavila: “Europsko vijeće mora prekinuti trenutni ciklus zastoja i odgađanja. Potreban nam je hitan napredak po pitanju europskog zajedničkog sustava azila, posebno glede Dublinskog sustava te mehanizma za pravednu raspodjelu. Također trebamo više napretka i po pitanju reforme Eurozone. Ono što su ministri financija poslali Europskom vijeću nema pravog mesa: proračun Eurozone nije dovoljno jak i neće dovesti do ulaganja, kao ni pomoći u rješavanju problema siromaštva i nezaposlenosti. Ukoliko želimo imati stabilnu valutu i eurozonu, moramo ići još dalje.

Čestit Božić i sretna Nova godina!

Želim Vam radosne i ugodne blagdane,
a u 2019. godini ispunjenje osobnih želja
i ostvarenje poslovnih planova.

DAVOR ŠKRLEC
Zastupnik u Europskom parlamentu

**Cage farming
is a cruel old story.
Help us change it.**

Sign now

**Cage farming
is a nightmare
that we can end.**

